

ПОСТІЙНЕ ПОСИЛАННЯ

<https://www.gewerkschaft.berlin/uk/%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B3/%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%96%D0%BC-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D1%96-%D1%97%D1%85%D0%BD%D1%8F-%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B3%D0%BE-1886-%D1%80%D1%96%D0%BA/sxspkxkyh>

PDF СТВОРЕНО

13 жовтня 2026 р., 07:35 CEST

Вісім годин і їхня ціна: Чикаго, 1886 рік

Gewerkschaft Underdog · Версія 1.0 · 8 жовтня 2026 р.

1. Маї 1886у в Сполучених Штатах кілька сотень тисяч людей припинили роботу, щоб домогтися запровадження восьмигодинного робочого дня. Через три дні на площі Хеймаркет у Чикаго вибухнула бомба, яка миттєво вбила одного поліцейського; ще шестеро поліцейських і щонайменше четверо учасників мітингу загинули згодом. Чотирьох чоловіків було повішено — засуджено не за сам злочин, а за підбурювання до нього.

Події весни 1886 року в Чикаго — це випадок, коли поразка принесла більше користі, ніж чимало перемог. За лічені дні американський робітничий рух досяг свого найбільшого на той час успіху в мобілізації, бомбовий напад і початок хвилі переслідувань; наслідки цього тягнулися роками. Залишилася дата, яку сьогодні відзначають у всьому світі — та питання, яке відтоді постає знову в кожній трудовій боротьбі: що відбувається з рухом, коли йому приписують застосування насильства?

Боротьба за час

Чому саме вісім годин

Число вісім є давнішим за рух 1886 року. Роберт Оуен у 1817 році у Великій Британії сформулював тричленний принцип «eight hours' labour, eight hours' recreation, eight hours' rest» — робота, відпочинок, сон.

Версія, що фігурувала на прапорах 1886 року, є пізнішою й американською. Вона походить із вірша «Eight Hours» І. Г. Бланчарда 1866 року, на який у 1872 році Джессі Г. Джонс написав музику: вісім годин праці, вісім годин відпочинку, вісім годин на те, що ми захочемо — на те, що ми захочемо. Перехід від «відпочинку» до «того, що ми захочемо» і є всією різницею. Відпочинок служить завтрашній роботі. Те, чого хтось хоче, нікому не служить.

Gewerkschaft Underdog e.V.

Поштова адреса: Ehrenbergstraße 16a,
Scanbox #12300, 10245 Berlin

Реєстр об'єднань VR 42624 B

Дільничний суд Шарлоттенбург

info@gdog.pro

www.gewerkschaft.berlin

© 2024–2026 Gewerkschaft Underdog,
Берлін, CC BY-ND 4.0

Політика конфіденційності:
gewerkschaft.berlin/uk/
конфіденційність

Умови користування:
gewerkschaft.berlin/uk/умови-використання

Машинний переклад. Чинним, якщо взагалі, є лише німецький текст.

Американський рух за восьмигодинний робочий день мав власні корені, зокрема у працях Айри Стюарда та «Лігах восьми годин» 1860-х років. Цифра походить з Великої Британії, а сам рух — ні.

У промислових містах 1880-х років зазвичай працювали від десяти до дванадцяти годин, а в деяких галузях — і більше. Тому скорочення робочого дня ніколи не було лише питанням відпочинку. Це було питанням того, хто розпоряджається часом життя.

Федерація організованих професійних спілок та профспілок встановлює термін

У жовтні 1884 року Федерація організованих професій та профспілок у Чикаго — попередниця пізнішої Американської федерації праці — ухвалила, що восьмигодинний робочий день має набути чинності з 1 травня 1886 р.. Це була не позиція для переговорів, а кінцевий термін. Ті, хто до того часу не поступиться, мали стати об'єктом страйку.

Термін як сила

Одні вважають це геніальним ходом мобілізації. Дата створює те, чого не можуть досягти резолюції, а саме — спільний момент для багатьох непов'язаних між собою трудових колективів. Без терміну 1884 року «1 травня 1886 р.» не відбувся б.

Термін як переоцінка можливостей

Протилежна точка зору вважає такий підхід надмірним, оскільки організації були занадто слабкими, щоб витримати загальнонаціональний страйк. Термін нібито стверджував силу, якої не існувало — а розчаровані не повертаються.

Обидві точки зору неможливо остаточно протиставити одна одній, оскільки бракує порівняльного прикладу. Можна лише констатувати: цей термін спричинив обидва наслідки.

Чикаго як епіцентр

У ті роки Чикаго зростало швидше, ніж будь-яке інше американське велике місто: між 1880 і 1890 роками кількість населення подвоїлася з 503.165 до 1.099.850. Місто було орієнтоване на м'ясопереробку, виробництво сільськогосподарської техніки та залізницю, а його робоча сила складалася переважно з німецьких, чеських, ірландських та польських іммігрантів. Тут існувало те, чого в такій концентрації практично не зустрічалося: німецькомовна анархістська преса, войовнича ліва профспілкова течія та роботодавці, які використовували озброєну приватну поліцію .

За оцінками, у рамках акції «1 травня 1886 р. » по всій країні страйкували від 300.000 до 500.000 людей. У Чикаго, найбільшому окремому осередку руху, близько 40.000 припинили роботу; приблизно 80.000 пройшли по Мічиган-авеню. Ще близько 45.000 отримали дозвіл на скорочений робочий день, щоб уникнути страйку. День минув без інцидентів.

Чотири дні травня

3 травня: «Маккормік»

Перед заводами «Маккормік» з 16 лютого 1886 р. тривала локаут. 3 травня там сталася сутичка між страйкарями та страйкбрекерами. Поліція відкрила вогонь. За переважною версією, загинули двоє робітників; сучасні джерела вказують на цифру до шести.

4 травня: Хеймаркет

На вечір 4 травня анархісти закликали до протестного мітингу на Хеймаркеті. Мітинг проходив мирно; мер Картер Гаррісон вислухав промови та пішов додому, а через наближення дощу мітинг вже розходився. Коли поліцейський загін спробував розігнати тих, хто залишився, у їхні ряди влучила бомба.

Поліцейський Матіас Деган загинув на місці. Ще шестеро поліцейських загинули пізніше, переважно від пострілів, що пролунали у суцільній метушні; восьмий помер через два роки від отриманих травм. Серед учасників мітингу загинуло щонайменше четверо людей.

Хто кинув бомбу, досі залишається нез'ясованим. У обвинувальному акті це було визнано і йшлося про невідому особу.

Судовий процес

Під судом опинилися вісім чоловіків, переважно редакторів; шестеро з них були іммігрантами, здебільшого німцями. Найвідоміший підсудний, Альберт Парсонс, народився в Алабамі і тому якраз не вписувався в той образ, який малювала преса. Звинувачення стосувалося не самого вчинення злочину, а підбурювання та пособництва. Шестеро з восьми, як було доведено, на момент кидання не перебували на місці події.

Оцінка подій є суперечливою

Традиційна та переважаюча інтерпретація — наприклад, у Пола Авріча (1984) та Джеймса Гріна (2006) — розглядає це як процес за переконаннями: склад присяжних, допуск доказів та інтерпретація підбурювання вже тоді піддавалися критиці з боку сучасників.

Тімоті Мессер-Крузе (2011) не погоджується з цим. Він вважає, що судовий процес, за мірками того часу, відбувався згідно з правилами, і стверджує, що обвинувачення висунуло конкретну змову з конкретними внесками у вчинення злочину, а не лише відповідальність за переконання. Його праця, у свою чергу, також зазнала критики. Обидві позиції наводяться тут без винесення остаточного рішення.

Вироки та інстанції

Сім обвинувачених було засуджено до смертної кари, одного — до п'ятнадцяти років ув'язнення.

Вироки були переглянуті в апеляційному порядку та підтверджені. Верховний суд штату Іллінойс відхилив апеляції 14 вересня 1887 р.; Верховний суд Сполучених Штатів одностайно відхилив касаційну скаргу 2 листопада 1887 р. з підстав, пов'язаних із юрисдикцією. Отже,

обвинувальний висновок був не лише підтриманий судом присяжних, а й затверджений найвищими судовими інстанціями.

Чотирьох засуджених було повішено 11 листопада 1887 р.. Один, за всіма достовірними даними, раніше наклав на себе руки у камері. Два вироки було замінено на довічне ув'язнення.

Помилування 1893 року

Губернатор Джон Пітер Альтгельд 26 червня 1893 р. помилував трьох, хто ще перебував у в'язниці. Його обґрунтування ґрунтувалося не на милосерді, а на помилках процесу: він назвав присяжних підібраними, суддю — упередженим і встановив, що держава ніколи не з'ясувала, хто кинув бомбу, а докази не вказували на жодного зв'язку підсудних із тим, хто кинув бомбу. Щодо двох з трьох він встановив, що проти них взагалі не було порушено справи.

Помилування дорого обійшлося Альтгельду в політичному плані. У 1896 році він програв переобрання — крім помилування, на це вплинули його опір застосуванню федеральних військ під час страйку «Пуллман» 1894 року та його підтримка срібної валюти.

Наслідки

Для руху: занепад

У 1886 році «Лицарі праці» налічували понад 700.000 членів, а в 1890 році — щонайбільше 100.000.

Причини цього є спірними, і в наукових дослідженнях їх регулярно називають рівнозначними факторами: поразка у Великому страйку залізничників Південного Заходу проти Джея Гулда, який закінчився на початку травня 1886 року; конфлікт між рядовими членами, готовими до страйку, та керівництвом, яке ставилося до страйку скептично; наступальні дії роботодавців; та дистанціювання керівництва від обвинувачених. Сама по собі подія на Хеймаркеті не пояснює цей занепад.

Щодо організаційної форми

Американська федерація праці (American Federation of Labor) виникла в грудні 1886 року на базі Федерації організованих професій та профспілок (Federation of Organized Trades and Labor Unions). Її орієнтація під керівництвом Самуеля Гомперса — кваліфіковані робітники, колективні договори, відмежування від політичних цілей — була закладена ще в попередній організації. Чи саме події на Хеймаркеті спричинили цей курс, чи лише прискорили його, — це питання інтерпретації, а не фактичне твердження.

Щодо дати: 1 травня

Тут поширена версія є неточною, і варто внести виправлення.

Міжнародний соціалістичний робітничий конгрес у Парижі в липні 1889 року ухвалив рішення про проведення **одноразового** міжнародного мітингу на честь «1 травня 1890 р.», а

не про щорічний день боротьби. Рішення про щорічне повторення було ухвалено лише на Брюссельському конгресі 1891 року.

Також обґрунтування вибору дати було іншим, ніж зазвичай розповідають. У тексті постанови зазначено, що Американська федерація праці на своєму з'їзді в Сент-Луїсі в грудні 1888 року вже призначила мітинг на честь Дня праці (1 травня 1890 р.); ця дата була прийнята. Геймаркет і 1886 рік у постанові не згадуються.

Те, що 1 травня було обрано на згадку про Чикаго, є поширеною, але спірною версією — Ерік Гобсбаум категорично її заперечує. Цей зв'язок виник у пізнішій практиці вшанування пам'яті, а не в самій постанові.

Сполучені Штати й досі не відзначають 1 травня як свято трудящих. День праці у вересні відзначався з 1882 року і був закріплений федеральним законом у 1894 році — за поширеним тлумаченням, також для того, щоб потіснити 1 травня; крім того, існує версія про поступку в рамках передвиборчої кампанії після страйку в Пуллмані.

Які висновки з цього можна зробити і що є предметом суперечок

Правове питання: коли слова перетворюються на дії

Незалежно від того, як оцінювати цей процес, ця справа порушує питання, яке залишається актуальним і донині: коли політичне висловлювання є підбурюванням до злочину?

Ця конструкція та суперечки навколо неї

Згідно з переважаючою версією, обвинувачення стверджувало, що той, хто схвалює насильство в публікаціях, несе відповідальність за насильство, яке відбувається згодом — навіть без зв'язку з конкретним виконавцем. Ця конструкція відокремлює підбурювання від самого діяння і перетворює його на світогляд. Мессер-Крузе саме це й заперечує та вбачає в цьому висунуту конкретну змову.

Якщо прийняти таку широку інтерпретацію, будь-яку радикальну публіцистику можна перетворити на кримінальну справу, щойно десть щось трапиться.

Пізніші роз'яснення

З часу справи «Бранденбург проти Огайо» (1969) американська судова практика вимагає для кримінальної відповідальності за підбурювальні висловлювання, щоб вони були спрямовані на безпосередньо майбутні протиправні дії та були здатні їх спричинити. Між процесом 1886 року та цим уточненням минуло 83 роки.

Суспільне питання: хто вважається своїм

Шестеро з восьми обвинувачених були іммігрантами, і преса постійно на цьому наголошувала. Окрім справи про бомбу, під час судового процесу завжди розглядалося питання, чи ці люди взагалі належать до суспільства.

Ця схема не втратила своєї актуальності. Вона повторюється щоразу, коли трудові конфлікти розгортаються серед працівників, чия приналежність видається сумнівною — за

походженням, дозволом на проживання чи формою контракту. Той, хто може заперечити свою приналежність, не зобов'язаний відповідати на цю вимогу.

Філософське питання: час як власність

За восьмигодинним робочим днем стоїть твердження, яке виходить за межі будь-яких колективних переговорів: що час життя не є повністю продаваним.

З цієї точки зору той, хто купує робочу силу, купує не людину і не її день, а обмежену його частину. Ця межа не є предметом переговорів, як ціна, оскільки вона визначає, чи існує взагалі життя поза роботою. Саме тому ця вимога в очах роботодавців була не проблемою витрат, а нападом на їхнє право розпоряджатися.

Що залишилося

Восьмигодинний робочий день з'явився, але не в 1886 році і не завдяки цьому страйку.

У Сполучених Штатах він спочатку застосовувався лише до окремих груп: федеральних службовців з 1868 та 1892 років, міжштатних залізниць згідно з Законом Адамсона 1916 року, підрядників федерального уряду згідно з Законом Волша-Хілі 1936 року. Закон про справедливі трудові стандарти 1938 року не регулював восьмигодинний робочий день, а встановлював максимальну тривалість робочого тижня з доплатою за понаднормову роботу, яка поступово скорочувалася з 44 годин у 1938 році до 40 годин з жовтня 1940 року.

У Німеччині восьмигодинний робочий день був узгоджений 15 листопада 1918 р. у Угоді Стіннеса-Легієна між асоціаціями роботодавців та профспілками і закріплений законодавчо Постановою про регулювання робочого часу промислових робітників від 23 листопада 1918 р.. Вона проіснувала недовго: Постанова про робочий час від 21 грудня 1923 р. знову дозволила десятигодинний робочий день у виняткових випадках.

Це і є справжній фінал цієї історії, і він менш втішний, ніж зазвичай. Вибороний рубіж залишається вразливим. Рух 1886 року не домогся восьмигодинного робочого дня; він поставив це питання так, що воно більше не зникло — і кожне наступне покоління мусило давати на нього нову відповідь.

Джерела

- Пол Авріч: «Трагедія на Хеймаркеті», Princeton University Press, 1984.
- Джеймс Грін: «Смерть на Хеймаркеті: історія Чикаго, першого робітничого руху та вибуху, що розділив Америку епохи розквіту», Pantheon Books, 2006.
- Тімоті Мессер-Крузе: «Суд над анархістами з Хеймаркету: тероризм і справедливість у «золотому столітті», Palgrave Macmillan, 2011. (Представляє оцінку судового процесу, що відрізняється від традиційних досліджень; як альтернативна точка зору, безумовно, варта уваги.)
- Тімоті Мессер-Крузе: «Змова на Хеймаркеті: трансатлантичні анархістські мережі», University of Illinois Press, 2012.
- Джон Пітер Альтгельд: «Причини помилювання Філдена, Ніба та Шваба», 26 червня 1893 р..

- Справа «Спайс проти штату Іллінойс», 122 Ill. 1 (Верховний суд штату Іллінойс, 14 вересня 1887 р.), та справа «Спайс проти штату Іллінойс», 123 U.S. 131 (Верховний суд Сполучених Штатів, 2 листопада 1887 р.).
- Постанова Міжнародного соціалістичного робітничого конгресу, Париж, 14–20 липня 1889 р., щодо мітингу 1 травня 1890 р..
- Ерік Хобсбаум: «Народження свята: Перше травня», у: той самий, «Незвичайні люди», Weidenfeld & Nicolson, 1998. (Суперечить версії про походження 1 травня від подій на Хеймаркеті.)
- «Бранденбург проти Огайо», 395 U.S. 444 (1969).
- Угода Стіннеса-Легієна від 15 листопада 1918 р.; Постанова про регулювання робочого часу промислових робітників від 23 листопада 1918 р.; Постанова про робочий час від 21 грудня 1923 р..

Цитується як

Gewerkschaft Underdog, Вісім годин і їхня ціна: Чикаго, 1886 рік, Gewerkschaft Underdog, Fassung 1.0, 08.10.2026, <https://www.gewerkschaft.berlin/uk/%D0%B1%D0%BB%D0%BE%D0%B3/%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%96%D0%BC-%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D1%96-%D1%97%D1%85%D0%BD%D1%8F-%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%B0-%D1%87%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%B3%D0%BE-1886-%D1%80%D1%96%D0%BA/sxspkxh>, abgerufen am 13.10.2026.

Ліцензія

CC BY-ND 4.0 — Namensnennung, keine Bearbeitung
